

ARTICOLE

Este posibilă pronunțarea unei hotărâri judecătorești care să țină loc de contract de întreținere?

DOI: [https://doi.org/10.24193/SUBBIur.70\(2025\).3.48-66](https://doi.org/10.24193/SUBBIur.70(2025).3.48-66)
Data publicării online: 06 apr. 2026

Jozsef KOC SIS*

Rezumat. În mod frecvent, în practica judiciară apar situații în care, părțile contractante deși doresc încheierea unui contract de întreținere, întrucât înțelegerea lor nu respectă cerința formei autentice impusă de prevederile art. 2255 Cod civil, această înțelegere nu va putea fi considerată decât doar ca un antecontract de întreținere. În absența îndeplinirii voluntare a obligației de a încheia contractul de întreținere în formă autentică, se formulează problema dacă poate fi pronunțată o hotărâre care să țină loc de contract, mai ales în acele situații în care promitentul întreținător a prestat întreținerea pe timpul vieții celui întreținut, dar nu a dobândit dreptul de proprietate asupra bunului dorit în timpul vieții acestuia. Poate fi obținut acest transfer al dreptului de proprietate în raport cu moștenitorii celui întreținut, așa cum această soluție este consacrată în practica judiciară română sau soluția juridică a problemei ar trebui să fie una contrară jurisprudenței actuale?

---

* Lector univ. dr., Facultatea de Drept, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj, e-mail: jozsef.kocsis@law.ubbcluj.ro, Identificator ORCID: https://orcid.org/ID_0009-0000-6149-8955.

Cuvinte cheie: antecontract de întreținere, executare silită, pronunțarea unei hotărâri judecătorești care să țină loc de contract, decesul promitentului-întreținut.

Is it possible, in Romania, to issue a court order
that serves as a maintenance agreement?

Abstract: In judicial practice, situations frequently arise in which, although the parties intend to conclude a care and support agreement, their understanding does not comply with the authentic form requirement provided by Article 2255 of the Civil Code. Consequently, such an understanding can only be regarded as a pre-contract for care and support. In the absence of voluntary performance of the obligation to conclude the agreement in authentic form, the question arises whether a court judgment substituting for the contract may be rendered — particularly in cases where the promisor of care has actually provided support during the lifetime of the promisee-beneficiary, yet has not acquired ownership of the intended property. The issue, therefore, is whether such transfer of ownership may be obtained against the heirs of the promisee-beneficiary, as recognized in Romanian case law, or whether the proper legal solution should depart from the existing jurisprudential approach.

Keywords: pre-contract for care and support, enforcement proceedings, court judgment substituting for a contract, death of the promisee-beneficiary of care and support

Cuprins

Preliminarii	50
I. O abundentă practică judiciară	51
II. Normele legale care ar justifica soluțiile jurisprudențiale	52
III. Natura contractului – element de excludere a mecanismului de pronunțare a unei hotărâri care să țină loc de contract	54
IV. Componenta <i>intuitu persone</i> a contractului de întreținere	56
V. Situația moștenitorilor	58
A. Un antecontract de întreținere încetează prin decesul beneficiarului întreținerii, antecontractul devenind astfel caduc, instanța neputând obliga o parte la executarea unui contract ale cărei efecte au încetat	58
B. Instanța nu poate obliga la încheierea unui contract nul, și nici contractul suplinit prin hotărârea judecătorească pronunțată nu poate fi unul lovit de nulitate	61
C. Și dacă moștenitorii vor să execute voluntar obligația impusă prin hotărâre?	64
Concluzii	65
Bibliografie	66

Preliminarii

Articolul de față își propune să analizeze posibilitatea instanțelor judecătorești de a pronunța hotărâri prin care promitentul întreținut să fie obligat la încheierea contractului de întreținere în forma autentică prevăzută de art. 2255 Cod civil sau, în caz de refuz, ca hotărârea pronunțată să țină loc de contract. Analiza vizează acele situații în care promitentul întreținut nu își îndeplinește voluntar obligația asumată printr-un antecontract de întreținere, aceea de a încheia contractul de întreținere în formă autentică.

În practica judiciară, cel mai adesea problema se ridică după ce a intervenit decesul promitentului întreținut, în condițiile în care promitentul întreținător a efectuat prestațiile specifice unui contract de întreținere în favoarea partenerului lor contractual, pe durata vieții acestuia, dar nu s-a mai ajuns la încheierea unui contract de întreținere în formă autentică, până la decesul celui care a beneficiat de întreținere. În consecință, o întrebare inevitabilă apare: va putea fi pronunțată o hotărâre care să țină loc de contract, în raport cu moștenitorii celui care s-a bucurat de întreținere, astfel încât și cel care a prestat întreținerea să poată dobândi dreptul de proprietate asupra bunului vizat prin antecontractul încheiat?

I. O abundentă practică judiciară

Instanțele de judecată dau curs unor asemenea cereri, pronunțând, în temeiul antecontractelor încheiate, hotărâri prin care obligă moștenitorii celui care a beneficiat de prestația de întreținere la încheierea contractului translativ de proprietate ori, în caz de refuz, ca hotărârea judecătorească pronunțată să țină loc de contract de întreținere¹. Instanțele, fac o paralelă cu

---

¹ Este astfel de exemplu, cazul s.civ. nr. 1161/16.04.2019 a Judecătoriei Turda prin care s-a dispus obligarea părților „în calitate de moștenitori ai defunctului [...] să încheie cu reclamantele contract autentic translativ de proprietate cu privire la următoarele imobile înscrise în Titlul de proprietate [...], iar în caz de refuz din partea acestora, prezenta hotărâre ține loc de contract autentic de întreținere translativ de proprietate în favoarea reclamantelor”, hotărâre publicată pe situl <https://www.rejust.ro/juris/69789388e>. Sentința a fost menținută prin Decizia civilă nr. 165 din 3 decembrie 2019 a Tribunalului Cluj. În același sens: a se vedea: s.civ. din 25 oct. 2007 a Judecătoriei Reghin, în dosarul 3110/2005, online: <https://legeaz.net/spete-civil/hotarare-obligatii-de-intretinere-1173-2007>; s.civ. nr. 2180/3 decembrie 2020 a Judecătoriei Turda, online: sintact.ro; Decizia nr. 396 din 17.09.2016 a Curții de Apel Cluj, online: sintact.ro; Decizia nr. 2029 din 9 octombrie 2002 a Curții de Apel Cluj, secția civilă, publicată în revista Pandectele Române nr. 4/2003; Decizia nr. 245 din 5 mai

regimul juridic al antecontractelor de vânzare-cumpărare neurmăte de încheierea voluntară a contractelor de vânzare asumate, aplicând același mecanism al pronunțării unor hotărâri care să țină loc de contract și antecontractelor de întreținere, neurmăte de încheierea voluntară a contractelor de întreținere în forma autentică impusă de prevederile art. 2245 Cod civil.

Dar chiar poate fi aplicat acest mecanism al pronunțării unei hotărâri care să țină loc de contract și în cazul neîndeplinirii obligațiilor asumate printr-un antecontract de întreținere?

II. Normele legale care ar justifica soluțiile jurisprudențiale

Conform art. 1279 alin. (3) Cod civil, „... dacă promitentul refuză să încheie contractul promis, instanța, la cererea părții care și-a îndeplinit propriile obligații, poate să pronunțe o hotărâre care să țină loc de contract, atunci când natura contractului o permite, iar cerințele legii pentru validitatea acestuia sunt îndeplinite. Prevederile prezentului alineat nu sunt aplicabile în cazul promisiunii de a încheia un contract real, dacă prin lege nu se prevede altfel”. Instanțele, fac adeseori trimitere și la dispozițiile art. 1669 alin. (1) Cod civil, conform cărora: „Când una dintre părțile care au încheiat o promisiune bilaterală de vânzare refuză, nejustificat, să încheie contractul promis, cealaltă parte poate cere pronunțarea unei hotărâri care să țină loc de contract, dacă toate celelalte condiții de validitate sunt îndeplinite.”

Așa cum se cunoaște, aceste texte de lege au dat naștere la numeroase interpretări și controverse legate de forma pe care ar trebui să o îndeplinească o promisiune de vânzare, atunci când aceasta vizează un imobil, pentru a se

---

2015, online: sintact.ro. Am citat doar câteva exemple existând însă o jurisprudență abundentă a instanțelor în acest sens.

putea obține pronunțarea unei hotărâri care să țină loc de contract de vânzare². De altfel, pentru unificarea practicii judiciare a și fost pronunțată Decizia nr. 23/2017 a ICCJ³ pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, fiind astfel tranșată – nu fără critici⁴ - problema formei antecontractului care ar permite pronunțarea unei hotărâri care să țină loc de contract. S-a statuat astfel că acest rezultat este posibil chiar și atunci când antecontractul de vânzare-cumpărare este consemnat într-un înscris sub semnătură privată, nefiind obligatoriu ca promisiunea de vânzare să îmbrace forma înscrisului autentic.

Dacă din această perspectivă, **a formei** pe care ar trebui să o îmbrace promisiunea unui contract de întreținere pentru a se putea ajunge la pronunțarea unei hotărâri care să țină loc de contract, ar părea că problema este tranșată, raționamentul juridic (!?) dezvoltat în acest sens în cuprinsul deciziei ICCJ mai sus menționate fiind aplicabil și în cazul acestei promisiuni de a contracta⁵, ne întrebăm însă dacă nu cumva „natura” contractului de

---

² D. CHIRICĂ, *Tratat de drept civil. Contracte speciale, vol. I. Vânzarea și schimbul*, ed. C.H. Beck, București, 2008, p. 183 și urm., 215 și urm.; I.-F. POPA, *Promisiunile unilaterale și bilaterale de contract. Promisiunile unilaterale și sinalagmatice de înstrăinare imobiliară*, RRDP nr. 5/2013, p. 162 și urm. și lucrările acolo citate.

³ Publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 365 din 16 mai 2017.

⁴ Pentru o privire critică asupra argumentelor instanței supreme și a soluției pronunțate, v. D. CHIRICĂ, *Tratat de drept civil. Contracte speciale. Vol. 1. Vânzarea și schimbul*, ed. Hamangiu, București, 2023, p. 218 și urm., nr. 522 și urm.

⁵ Există totuși soluții ale instanțelor care consideră necesară forma autentică a promisiunii de întreținere pentru pronunțarea unei hotărâri care să țină loc de contract. Este în acest sens Decizia Curții de Apel Ploiești, nr. 232 din 3 iunie 2021, online: rejust.ro, în care se arată că pentru a se putea ajunge la pronunțarea unei hotărâri judecătorești care să țină loc de contract autentic de întreținere este necesară forma autentică a antecontractului, fără însă ca această formă să afecteze validitatea antecontractului încheiat „*Practic, forma autentică nu este o*

întreținere ar constitui un obstacol care ar trebui să împiedice instanțele judecătorești să pronunțe hotărâri care să țină loc de contract de întreținere.

III. Natura contractului – element de excludere a mecanismului de pronunțare a unei hotărâri care să țină loc de contract

În mod cert, atunci când prin dispozițiile art. 1279 alin. (3) Cod civil legiuitorul a exclus anumite convenții de la posibilitatea încheierii lor prin recurgerea la acest mecanism, au fost avute în vedere nu doar contractele reale (expres menționate în textul legal), ci și alte contracte, **a căror natură** (s.n.) ar face improprie recurgerea la această modalitate de executare silită, atipică, a obligațiilor asumate prin antecontractele încheiate. Promisiunea de donație este o astfel de convenție, incompatibilă cu acest mecanism, legiuitorul consacrand de altfel, *in terminis*, prin art. 1014 Cod civil, că beneficiarul unei promisiuni de donație nu poate obține decât daune interese de la promitentul donator, neavând posibilitatea de a obține executarea silită în natură a obligațiilor acestuia, adică încheierea contractului de donație⁶.

---

cerință de validitate pentru antecontract, ci o cerință care, dacă e îndeplinită, permite să se ajungă la pronunțarea hotărârii care să țină loc de contract de întreținere". O asemenea disociere, apreciem că nu este cu nimic justificată, în măsura în care recunoaștem validitatea antecontractului de întreținere și în absența formei autentice. Executarea în natură a obligației de a încheia contractul promis sau executarea prin echivalent a acesteia tot executare se cheamă, patrimonial, executarea celor două obligații având efecte similare, astfel că rațiunea formei impuse actului, mijloc de protecție al consimțământului părților, se regăsește în ambele variante.

⁶ Conform art. 1014 alin. (2) Cod civil: „În caz de neexecutare din partea promitentului, promisiunea de donație nu conferă beneficiarului decât dreptul de a pretinde daune-interese echivalente cu cheltuielile pe care le-a făcut și avantajele pe care le-a acordat terților în considerarea promisiunii”.

Alături de promisiunile de contract expres excluse de legiuitor de la executare prin acest mecanism, în doctrină sunt menționate și alte tipuri de contracte care ar trebui excluse, cum ar fi contractele *intuitu personae*, fiind dat ca exemplu contractul de mandat, pe considerentul că „elementul personal poate dispărea în intervalul determinat de momentul încheierii promisiunii și cel în care urmează să se consimtă la contractul concret.”⁷

Făcând referire prin art. 1279 alin. (3) Cod civil și la „natura contractului”, legiuitorul în mod cert nu a dorit să limiteze excluderile de la acest mecanism al pronunțării hotărârilor care să țină loc de contract, doar la acele situații legale, excepționale, menționate ca atare în textele legale, în care beneficiarilor promisiunilor de a contracta li s-a negat un asemenea drept, de a obține executarea silită, în natură, a obligațiilor asumate prin antecontract, ci a consacrat și o situație generică de excludere a unor contracte de la recurgerea la acest mecanism. Natura contractului este cea care permite de această dată judecătorului să excludă de la acest mecanism acele contracte, numite sau nenumite, care ar fi improprii să fie considerate a putea lua naștere prin intermediul mecanismului mai sus menționat. Însă, ni se pare, că dintre toate contractele numite, translativ de proprietate, contractul de întreținere s-ar potrivi cel mai bine excluderii de la acest mecanism, prin prisma criteriului naturii sale.

Așa cum s-a arătat în doctrina juridică⁸, natura viitorului contract „ar trebui considerată un criteriu fundamental și de analizat cu prioritate” atunci când se pune problema aplicării acestui mecanism, fiind necesar a se „ține cont de specificul consimțământului și al cauzei sale, dar și de caracteristicile esențiale ale prestației definatorii pentru acest contract”. Executarea forțată a

---

⁷ P. VASILESCU, *Drept civil. Obligații*, ed. Hamangiu, București, 2024, ediția a 3-a revizuită, p. 368.

⁸ P. VASILESCU, *op.cit.*, p. 369.

unei promisiuni ar trebui să fie o situație de excepție, regula fiind aceea a angajării răspunderii promitentului în cazul nerespectării promisiunii asumate⁹. Aceasta întrucât libertatea este regula în materia încheierii contractelor, iar promisiunea de a contracta o îngrădire a acesteia, care nu trebuie să conducă însă în mod automat și nediferențiat la pronunțarea unei hotărâri care să țină loc de contract în cazul oricărui contract.

IV. Componenta *intuitu persone* a contractului de întreținere

Este cunoscut rolul pe care calitățile persoanelor implicate în derularea unui contract de întreținere le presupune, acest contract implicând o puternică componentă personală, relații de încredere și de cooperare între părțile contractului, chiar mai accentuate decât în cazul altor contracte *intuitu persone* și care trebuie să fie menținute între părți pe tot parcursul derulării raportului contractual¹⁰. Acest caracter răzbate din plin din normele legale care conturează fizionomia contractului de întreținere, fiind suficient să evocăm doar câteva dintre ele, cum ar fi: dispozițiile art. 2258 C.civ. (care consacră caracterul incesibil și insesizabil al drepturilor întreținutului), ale art. 2259 C.civ. (care consacră în mod expres „caracterul personal al contractului de întreținere”), ori cele ale art. 2261 C.civ. (care consacră necesitatea unei înțelegeri între întreținut și moștenitorii debitorului

---

⁹ În sensul că se poate cere și potrivit dreptului comun executarea silită, în natură a promisiunii neexecutate voluntar v. V. DIACONIȚĂ, E. MAXIM, *Poate fi condamnat promitentul să consimtă la vânzarea promisă* în RRDP nr. 2/2023, p. 319 și urm.

¹⁰ Pentru caracterul *intuitu personae* al contractului v. D. CHIRICĂ, *Drept civil. Contracte speciale*, Lumina Lex, București, 1997 p. 124; M. MUREȘAN, *Drept civil. Contracte speciale. Curs universitar*, Cordial Lex, Cluj-Napoca, 1999 p. 272; V. NEMEȘ, G. FIERBINȚEANU, *Dreptul contractelor civile și comerciale. Teorie. Jurisprudență. Modele*, ed. Hamangiu, București, 2022, ediția a 2-a, revizuită și adăugită, p. 963, nr. 18. Ph. MALAURIE, L. AYNÉS, P-Y GAUTIER, *Droit des contrats spéciaux*, LGDJ, 2024, ediția a 13-a, p. 639, nr. 709.

întreținerii în caz de deces al acestuia din urmă pentru continuarea executării în natură a contractului), etc.

Pornind de la această componentă personală a contractului, ne întrebăm cum s-ar putea derula un contract de întreținere, început printr-un conflict juridic, în care temelia contractului l-ar constitui chiar o hotărâre judecătorească? Cum s-ar putea derula o astfel de convenție, în care, atunci când întreținerea se prestează în natură, e nevoie de interacțiunea și cooperarea permanentă dintre întreținut și întreținător, cunoscut fiind că un litigiu judiciar lasă adesea loc la animozități între părțile implicate și la consecințe greu vindecabile pentru cel care pierde procesul? Care ar fi grija și preocuparea debitorului întreținerii față de creditorul care, prin ipoteză, l-ar fi constrâns la contract și la efectele acestuia printr-o hotărâre judecătorească? Care ar fi siguranța și confortul creditorului întreținerii într-o astfel de ipoteză, când a fost judiciar constrâns la contract? Sunt desigur întrebări retorice, care sugerează, și ele, existența unei crase incompatibilități între promisiunea de a încheia un contract de întreținere și forțarea judiciară a încheierii contractului de întreținere.

În opinia noastră, obligațiile rezultate din antecontractele de întreținere nu sunt susceptibile de modalitatea executării silite, atipice, ce constă în pronunțarea unei hotărâri judecătorești care să țină loc de contract de întreținere. Și aceasta nici măcar dacă beneficiarul întreținerii, ar fi fost în viață la momentul pronunțării sentinței, natura contractului, la care face referire art. 1279 alin. (3) Cod civil, fiind cea care împiedică recurgerea la acest mecanism¹¹.

---

¹¹ În sensul că acest caracter personal al creanței de întreținere nu are influență asupra caracterului patrimonial al acțiunii în executarea obligației corelative de înstrăinare a imobilului v. Decizia Curții de Apel Timișoara din 30. 01.2014, online: rejust.ro.

V. Situația moștenitorilor

Dacă admitem că nu este posibilă perfectarea silită a unui contract de întreținere în timpul vieții părților semnatare ale unui antecontract de întreținere, cu atât mai puțin am putea admite că ar fi posibilă pronunțarea unei hotărâri care să țină loc de contract de întreținere după ce ar interveni decesul promitentului-întreținut. Și aceasta din mai multe considerente:

A. Un antecontract de întreținere încetează prin decesul beneficiarului întreținerii, antecontractul devenind astfel caduc, instanța neputând obliga o parte la executarea unui contract ale cărei efecte au încetat

În mod neîndoielnic o convenție de întreținere, fie că ar fi vorba despre un contract propriu-zis de întreținere sau doar de o promisiune de contract de întreținere, încetează prin decesul creditorului întreținerii. Și această încetare privește nu doar obligațiile debitorului întreținerii, ci și obligațiile asumate de creditorul întreținerii, efectele contractului trebuind privite ca un tot unitar.

Instanța judiciară nu poate dispune obligarea la executarea în natură a obligațiilor dintr-un contract al cărui efecte au încetat deja la momentul morții promitentului întreținut. Debitorul unei obligații contractuale – și care nu trece către moștenitori – poate fi obligat să execute obligațiile asumate prin contract, numai în măsura în care acel contract s-ar afla încă în vigoare la momentul la care s-ar pronunța hotărârea judecătorească. Dacă nu ar mai fi în vigoare contractul care a dat naștere obligațiilor contractuale, nu mai poate fi pretinsă, și nici pronunțată, îndeplinirea în natură a obligațiilor contractuale neexecutate în perioada de eficacitate a contractului. Desigur, partea contractantă care nu a obținut prestațiile așteptate în temeiul

contractului încheiat, deși el și le-a îndeplinit pe ale sale, are la dispoziție alte remedii juridice, cum ar fi acela de a solicita daune interese, ori de a solicita chiar și rezoluțiunea contractului, cu daune-interese¹², dar nu mai poate obține executarea în natură a obligațiilor dintr-un contract ale cărui efecte au încetat anterior.

În opinia noastră, nu se poate pretinde că obligația de transmitere a dreptului de proprietate asupra unor bunuri ale creditorului întreținerii supraviețuiește încetării antecontractului de întreținere.

Mai întâi, de observat că prin antecontractul de întreținere nu a fost asumată o asemenea obligație de transmitere a dreptului de proprietate, ci doar aceea a încheierii în viitor a unui contract de întreținere¹³, iar mai apoi, că decesul creditorului întreținerii determină încetarea în totalitate a contractului, și nu doar pentru o parte contractantă. Nu se poate susține că din moment ce promitentul întreținut și-ar fi îndeplinit cu anticipație obligațiile care ar fi fost asumate prin contractul de întreținere, și promitentul întreținut ar fi ținut la îndeplinirea în natură a obligațiilor sale, care ar fi rezultat din încheierea contractului de întreținere.

---

¹² Chiar dacă susținem că antecontractul de întreținere a devenit caduc prin decesul promitentului întreținut, apreciem că promitentul-întreținut ar putea solicita instanței să dispună rezoluțiunea antecontractului, pentru neîndeplinirea obligației de a încheia contractul de întreținere în formă autentică, efectele rezoluțiunii fiind *ex tunc*, din chiar momentul încheierii contractului, în timp ce caducitatea contractului ar face să înceteze contractul doar din momentul decesului părții contractante.

¹³ Așa cum se arată în doctrină, „în condițiile în care contractul promis este în sine un act causal, efectele acestuia nu pot fi calificate ca veritabil obiect al obligației de a contracta”, dat fiind că verificarea cauzei are loc la nivelul obligației, iar nu la nivelul prestațiilor presupuse de executat, v. M. DAVID, *Promisiunea de vânzare imobiliară și actul ulterior de dispoziție încheiat cu nesocotirea acesteia*, în volumul *O familie pentru Europa. O Europa a familiilor? Studia Emese Florian dedicata*, coord. D.A. POPESCU, S. GOLUB, ed. Hamangiu, București, 2022, p. 155.

Antecontractul de întreținere nu are același regim juridic cu antecontractul de vânzare-cumpărare, în această ultimă situație, decesul oricăreia dintre părțile contractante, în lipsă de stipulație contrară, neatrăgând încetarea contractului, obligațiile contractuale asumate fiind transmise către proprii moștenitori. Dimpotrivă, datorită caracterului *intuitu personae* al contractului de întreținere, și implicit al antecontractului de întreținere, decesul creditorului întreținerii duce la încetarea contractului pentru ambele părți contractante, după cum și decesul debitorului întreținerii ar putea avea același efect, în absența unei înțelegeri contrare dintre creditorul întreținerii și moștenitorii debitorului întreținerii¹⁴. Lucrurile stau tot astfel și în cazul unei promisiuni de contract de întreținere, o asemenea convenție încetându-și efectele prin decesul oricăreia dintre părțile contractante¹⁵. Intervine practic un motiv care împiedică în mod obiectiv derularea în continuare a contractului, ceea ce are ca efect caducitatea respectivului contract¹⁶.

---

¹⁴ În acest sens sunt dispozițiile art. 2261 Cod civil, care prevăd că „[...] dacă debitorul întreținerii decedează și nu intervine o înțelegere între părți, instanța judecătorească poate să înlocuiască la cererea oricăreia dintre părți, fie și numai temporar, întreținerea în natură cu o sumă de bani corespunzătoare”. Decesul debitorului întreținerii, în lipsa unei înțelegeri cu moștenitorii întreținutului, poate duce la încetarea contractului, în ipoteza în care nici întreținutul, nici moștenitorii întreținătorului nu ar solicita transformarea în bani a obligației de întreținere. Iar pentru o asemenea situație, conform art. 2263 alin. (1) Cod civil, vor deveni incidente prevederile legale din materia contractului de rentă viageră.

¹⁵ Legiuitorul prevede caducitatea contractului de întreținere în ipoteza în care contractual de întreținere a fost încheiat pe durata vieții întreținutului și ar interveni decesul întreținătorului. În lipsa unei convenții de continuare a contractului, încheiată între întreținut și moștenitorii întreținătorului contractual devine caduc.

¹⁶ Pentru noțiunea de caducitate v. Ș. DIACONESCU, P. VASILESCU, *Introducere în dreptul civil*, ed. Hamangiu, București, 2023, vol. II., p. 168. Că decesul unuia dintre subiecții actului juridic

B. Instanța nu poate obliga la încheierea unui contract nul, și nici contractul suplinit prin hotărârea judecătorească pronunțată nu poate fi unul lovit de nulitate

Atât doctrina, cât și practica judiciară consideră, mai presus de orice îndoială, că hotărârea judecătorească pronunțată pentru a ține loc de contract în cazul nerespectării obligațiilor asumate printr-un anteccontract, are efecte constitutive de drepturi, și nu declarative, recognitive. În raport cu acest caracter constitutiv de drepturi al unei asemenea hotărâri, ar fi absurd să admitem că s-ar putea realiza încheierea unui contract de întreținere (atunci când hotărârea a rămas definitivă) într-un moment la care, prin ipoteză, creditorul întreținerii nu ar mai fi în viață! Chiar dacă o astfel de persoană ar fi beneficiat de o prestație de întreținere, în considerarea efectelor anticipatorii ale unui contract de întreținere, contractul de întreținere propriu-zis s-ar naște doar la momentul rămânerii definitive a hotărârii judecătorești care ar obliga la încheierea contractului sau ar ține locul unui asemenea contract.

Nici pronunțarea unei soluții care să încerce să escamoteze realitatea, cum s-ar întâmpla în situația în care moștenitorii pârâtului ar fi obligați la încheierea unui contract translativ de proprietate a bunului, urmărit a fi dobândit de debitorul întreținerii, nu este o formulă mai ușor de acceptat din punct de vedere juridic. Aceasta întrucât, mai întâi, instanța ar trebui să stabilească titlul în temeiul căruia dispune transferul dreptului de proprietate. Dispozitivul sentinței nu poate obliga la ceva nedeterminat, vag, neexistând un contract translativ de proprietate în general, ci numai diferite contracte

---

civil poate atrage caducitatea respectivului act, atunci când acest incident zădărnicește desfășurarea dorită de părți a efectelor contractului v. P. VASILESCU, *Drept civil. Obligații*, ed. Hamangiu, 2024, ediția a 3-a, op.cit., p. 508.

speciale translative de proprietate (vânzare, schimb, întreținere etc.). Practic, în această formă, această parte a dispozitivului hotărârii nu ar putea fi executată. Mai apoi, chiar în absența utilizării termenului de întreținere în dispozitivul hotărârii, pornind de la executarea silită a unor obligații rezultate dintr-un antecontract de întreținere, nu se poate dispune/ajunge decât la încheierea unui contract de întreținere, și nu a unui alt contract, indiferent dacă termenul de întreținere ar fi sau nu utilizat *telle quelle* în dispozitivul hotărârii.

Or, contractul de întreținere încheiat cu o persoană decedată la momentul încheierii sale ar fi unul nul, lipsit de efecte juridice, instanța neputând obliga la încheierea unui asemenea contract ori ca, în ipoteza în care un asemenea contract nu s-ar încheia, hotărârea judecătorească pronunțată să țină locul unui asemenea contract. O asemenea concluzie este impusă de dispozițiile art. 2256 și art. 2246 C.civ., contractul de întreținere (ca de altfel nici cel de rentă viageră) neputând fi încheiat în favoarea unei persoane decedate¹⁷.

Chiar dacă textele legale evocate vizează nulitatea contractului de întreținere sau de rentă viageră prin care se constituie dreptul la rentă viageră sau la întreținere în favoarea unei terțe persoane, prin mecanismul stipulației pentru altul, cu atât mai mult această nulitate se impune a se reține atunci când beneficiarul întreținerii sau al rentei ar fi chiar „o parte contractantă” decedată la momentul la care s-ar considera că s-ar fi încheiat contractul. Legiuitorul a reglementat cazul de nulitate doar pentru prima ipoteză (a terțului decedat în favoarea căruia s-ar constitui drepturi prin mecanismul stipulației pentru altul), iar nu și pentru ipoteza decesului părții contractante

---

¹⁷ Textul art. 2246 C.civ. prevede că „Este lovit de nulitate absolută contractul care stipulează o rentă constituită pe durata vieții unui terț care era decedat în ziua încheierii contractului.”

(întreținut/credentier), fiind de neimaginat încheierea unui contract de către o astfel de persoană.

În plus, din moment ce legiuitorul reglementează prin art. 2257 Cod civil, lipsa de eficacitate juridică a unui contract în care intervine decesul credentierului/întreținutului în termen de 30 de zile de la data încheierii contractului, din cauza unei boli de care acesta suferea la momentul încheierii contractului, cu atât mai mult o astfel de concluzie, a lipsei oricărui efect juridic, se impune a se constata în cazul în care persoanele respective ar fi decedate chiar la momentul la care s-ar considera că este vorba despre data încheierii contractului¹⁸. Și înțelegem să ne oprim aici, pentru a nu cădea în ridicolul argumentării contra unei situații absurde de natura celei generate de încheierea contractului de întreținere cu/în favoarea unei persoane decedate, prin pronunțarea unei hotărâri care să țină loc de contract de întreținere¹⁹.

---

¹⁸ De altfel, Codul civil din 1864 la art. 1644 acoperea *in terminis* chiar și această ipoteză, a decesului părții contractante: „Este fără lucrare orice contract de rentă pe viață înființată în favoarea unei persoane care era deja moartă în momentul facerii contractului”, dar și a formei inițiale a art. 2246 Cod civil actual, anterior modificării sale prin Legea nr. 71/2011: „este lovit de **nulitate absolută** contractul care stipulează o rentă constituită pe durata vieții unei **persoane** care era decedată în ziua încheierii contractului. (s.n.)”

¹⁹ O astfel de situație nu s-ar întâlni nici în cazul în care persoanele între care s-ar dori încheierea contractului de întreținere s-ar face între persoane absente, prin manifestarea voinței la momente diferite, ori dacă pentru încheierea contractului ar fi fost dat un mandat de către cel care urma să fie beneficiarul întreținerii. Astfel, în primul caz, oferta devine caducă, prin decesul ofertantului, natura afacerii impunând o asemenea concluzie (în temeiul art. 1195 alin. (2) Cod civil), iar în cazul mandatului acesta ar înceta, prin ipoteză, înaintea semnării contractului de întreținere, la momentul decesului mandantului, art. 2030 alin. (1) lit. c) Cod civil impunând o astfel de concluzie. Prin urmare, într-o astfel de ipoteză, în care contractul de întreținere s-ar forma prin pronunțarea unei hotărâri care să țină loc de contract s-ar ajunge la situația absurdă ca acest contract să fie format în raport cu o persoană decedată.

Nu este posibil să fie încheiat un contract de întreținere, în favoarea unei persoane care nu este în viață la momentul încheierii lui. Un contract de întreținere își produce efectele pentru viitor, pentru ambele părți contractante, neputând fi dispusă încheierea unui contract de întreținere în numele unei persoane decedate. Ar lipsi obiectul și cauza unui astfel de contract, ceea ce generează nulitatea unui asemenea contract. Pentru aceleași rațiuni și contractul suplinit de hotărârea judecătorească pronunțată în executarea antecontractului ar fi unul lovit de nulitate. Credem că absurditatea situației la care se ajunge prin pronunțarea unei hotărâri care să oblige la încheierea unui contract de întreținere în numele unei persoane decedate ori care să țină loc de contract de întreținere este evidentă, demonstrând ceea ce susțineam și la început, anume incompatibilitatea executării silite a obligațiilor dintr-un antecontract de întreținere cu mecanismul reglementat de art. 1279 alin. (3) C.civ.

C. Și dacă moștenitorii vor să execute voluntar obligația impusă prin hotărâre?

Nici dacă ar fi să ne raportăm la ceea ce se dispune prin hotărârea judecătorească pronunțată într-o astfel de ipoteză nu se poate ajunge la alte concluzii. Pârâții sunt de regulă obligați la încheierea contractului, doar în caz de refuz de a se prezenta la notar pentru încheierea contractului autentic, hotărârea urmând să țină locul unui astfel de contract. Chiar, în măsura în care, prin ipoteză, moștenitorii debitorului întreținut dintr-un antecontract de întreținere și-ar arăta disponibilitatea de a se prezenta la notar pentru perfectarea contractului de întreținere ne întrebăm cum ar putea fi formulate clauzele acestuia!? Acești moștenitori în mod evident nu ar mai beneficia de prestația de întreținere! Cum s-ar putea încheia un contract de întreținere în care lipsește prestația caracteristică a debitorului întreținerii? Un act prin care

să fie consfințit transferul dreptului de proprietate către cel care a prestat întreținerea ar fi o modalitate de transmitere a dreptului de proprietate, deși autorul lor, pe care îl moștenesc, nu și-a asumat executarea unei astfel de obligații (și care nu poate decurge decât dintr-un contract translativ de proprietate), nemaipunând la socoteală că transferul dreptului de proprietate este efectul unui asemenea contract, iar nu al asumării unei asemenea obligații. O astfel de ipoteză, credem că vine să întărească și ea absurditatea ideii de a permite pronunțarea unei hotărâri judecătorești care să țină loc de contract într-o ipoteză ca cea aici analizată.

Concluzii

Tocmai de aceea, apreciem că în cazul neexecutării obligațiilor rezultate dintr-un antecontract de întreținere nu este susceptibil să fie aplicat mecanismul executării silită sub forma pronunțării unei hotărâri judecătorești care să țină loc de contract. Neexecutarea obligației de încheiere a contractului de întreținere dă naștere la alte mecanisme compensatorii, fără a putea duce însă la încheierea contractului vizat, ajungându-se la îndeplinirea previziunii unor riscuri deja sesizate în doctrină în legătură cu practica aplicabilă antecontractelor de vânzare imobiliară. Așa cum s-a arătat, „[...] dacă se va agreea în continuare raționamentul juridic al anilor 50, aceasta fiind și filtrul prin care se va interpreta litera Codului civil, va rezulta o generalizare a practicii antecontractului la aproape orice tip de convenție, fără să mai intereseze prea mult detaliile tehnice legate de natura și cauza actului în discuție”²⁰. Iar antecontractul de întreținere este un elocvent exemplu în acest sens...

---

²⁰ P. Vasilescu, op.cit., p. 365.

Bibliografie

- CHIRICĂ D., *Drept civil. Contracte speciale*, Lumina Lex, București, 1997.
- CHIRICĂ D., *Tratat de drept civil. Contracte speciale, vol. I. Vânzarea și schimbul*, ed. C.H. Beck, București, 2008.
- CHIRICĂ D., *Tratat de drept civil. Contracte speciale. Vol. 1. Vânzarea și schimbul*, ed. Hamangiu, București, 2023.
- DAVID M., *Promisiunea de vânzare imobiliară și actul ulterior de dispoziție încheiat cu nesocotirea acesteia*, în volumul *O familie pentru Europa. O Europa a familiilor? Studia Emese Florian dedicata*, coord. D.A. POPESCU, S. GOLUB, ed. Hamangiu, București, 2022.
- DIACONESCU Ș., P. VASILESCU, *Introducere în dreptul civil*, ed. Hamangiu, București, 2023, vol. II.
- DIACONIȚĂ V., E. MAXIM, *Poate fi condamnat promitentul să consimtă la vânzarea promisă*, în RRDP nr. 2/2023, p. 319 și urm.
- MALAURIE Ph., L. AYNÉS, P.-Y. GAUTIER, *Droit des contrats spéciaux*, LGDJ, 2024, ediția a 13-a.
- MUREȘAN M., *Drept civil. Contracte speciale. Curs universitar*, Cordial Lex, Cluj-Napoca, 1999.
- NEMEȘ V., G. FIERBINȚEANU, *Dreptul contractelor civile și comerciale. Teorie. Jurisprudență. Modele*, ed. Hamangiu, București, 2022, ediția a 2-a, revizuită și adăugită.
- POPA I.-F., *Promisiunile unilaterale și bilaterale de contract. Promisiunile unilaterale și sinalagmatice de înstrăinare imobiliară*, în RRDP nr. 5/2013, p. 162 și urm.
- VASILESCU P., *Drept civil. Obligații*, ed. Hamangiu, București, 2024, ediția a 3-a revizuită.